

Urheilusosiologin kulttuurimatka 2025

30.12.2025

Vuosi sitten Tuottajakeskus Living Lab-hankkeeseen haettiin uutta projektipäällikköä ja kiinnostuin tehtävästä, vaikka oma kulttuurialan kokemus rajoittui lähinnä karaokekilpailujen järjestämiseen, harvinaisten Spotify-aarteiden etsintään, melko aktiiviseen festari- ja keikkakokemukseen sekä satunnaisiin teatterikäynteihin. Kiinnostus hankkeeseen lähti omasta urheilun koulutus- ja harrastustaustasta. Monesti kulttuuria ja urheilua ajatellaan toistensa vastakohtina ja monet ihmiset ovat ehdottomasti toisen puolella ja toista vastaan. Toisaalta aktiiviset ihmiset ovat usein monessa mukana ja mielenkiinnon kohteena saattaa olla sekä ruumiin että sielun kulttuuri. Alkuperäisissä olympian ihanteissa urheilu ja kulttuuri ovat hyvin lähellä toisiaan. Entä sitten SJK-VPS-pelissä, jossa Klamydia esiintyy ottelun jälkeen jalkapallon katsojille?

Tapahtuma on tapahtuma, vai onko?

Vuosi sitten omat ajatukset lähtivät siitä, että tapahtumien järjestäminen on suunnilleen samanlaista riippumatta siitä mitä lavalla, areenalla tai näyttelysalissa tapahtuu. Lainsäädännön ja monien käytännön toimenpiteiden näkökulmasta näin yleensä on. Toisaalta en ole kuullut, että fanaattinen oopperayleisö olisi tarvinnut poliisisaattuetta varmistamaan turvallista siirtymää esiintymispaikalle, kuten jalkapallokentillä voi joskus tapahtua. Taloudellisesti tapahtumissa on kuitenkin suuria eroja. Urheilutapahtumissa median ja yleisön huomion saavat isot arvokisat tai joukkuelajien suurimmat sarjat ja seurat. Suurin osa urheilutapahtumista on kuitenkin pienimuotoisia ja paikalla on lähinnä pelaajien perheet ja paikallinen yleisö. Yhteiskunnan osuus on yleensä kenttien tai muiden liikuntapaikkojen rakentaminen ja ylläpito. Viime aikoina on ollut paljon puhetta siitä, että myös kunnalliset liikuntapaikat alkavat olla liian kalliita harrastajille. Samaan aikaa monien lajien harrastajat ovat päättäneet rakentaa yksityisiä harrastuspaikkoja,

joiden toiminta rahoitetaan käyttömaksuilla. Muutama vuosi sitten alkanut padel-huuma toi mukanaan runsaasti halleja ja kenttiä ympäri Suomea. Alkuinnostuksen jälkeen halliyhtiöitä on mennyt konkurssiin ja osaan halleista on tullut täysin toisenlaista käyttöä. Kulttuurista puhuttaessa on syytä miettiä, minkälaisista tapahtumista on kysymys. Olen vuoden aikana kiertänyt kulttuurialan ammattilaistapahtumia ja seurannut uudella mielenkiinnolla keskustelua eri medioissa kulttuurin osa-alueista. Taiteilija vai viihdeartisti on yksi osa keskustelua. Kaupallinen vai ”oikea” taide on toinen. Kolmas tekijä on taiteilijan määritelmä, mikä koulutus tai kokemus tekee jostakin henkilöstö oikean taiteilijan. Tätä aihetta olisi tarkoitus peilata urheiluun myöhemmin toisessa kirjoituksessa. Viihteen ja taiteen raja riippuu jokaisen omasta taustasta ja näkökulmasta. Alussa esitelty jalkapallo-ottelun ja konsertin yhdistelmä tuskin täyttää kovin monen mielestä määritelmän taiteesta, mutta toisaalta siinä yhdistyi kaksi elämyksellistä viihdetapahtumaa vaasalaisuus aasinsiltana.

Viihdetapahtumien osalta ansaintalogiikka on sama kuin huippu-urheilussa. Kysymyksessä on iso bisnes ja taloudellinen tulos ratkaisee tapahtuman onnistumisen ja tulevaisuuden. Lipputulot, sponsorointi ja esitysoikeudet ovat suurimpia tulonlähteitä. Tapahtumateollisuus ry on mukana kehittämässä eri alojen ammattimaista tuotantoa ja tuoreessa hankkeessa pyritään kehittämään osaamista kansainvälisten urheilutapahtumien järjestämiseen Suomessa. Samanlaista osaamista tarvitaan isojen festivaalien ja konserttien järjestämiseen. Suurin osa urheilun ja kulttuurin tapahtumista on pientä ja paikallista, vapaaehtoisuuteen perustavaa toimintaa, joka kuitenkin jatkossa vaatii yhä ammattimaisempaa osaamista. Digitalisaatio, lainsäädännön kiristyminen ja globaali kilpailu ihmisten ajasta vaikuttavat kaikkien toimijoiden tekemiseen. Tapahtuma voi olla myös digitaalinen ja tapahtua toisella puolella maapalloa tai virtuaalimaailmassa esimerkiksi Twitchin välityksellä. Siitä huolimatta se kilpailee yleisön ajasta paikallisen tapahtuman kanssa. Taiteen osalta rahoituspohja on erilainen. Kehittyminen ammattitaiteilijaksi tapahtuu Suomessa suurelta osin kuntien rahoittamissa laitoksissa, kun taas urheilijoiden kehittyminen on suurimmaksi osaksi vanhempien kustantamaa toimintaa urheiluseurojen kautta. Apurahat, avustukset tai julkiset rahoituskanavat mahdollistavat monien taiteilijoiden tai tapahtumien ammattimaisuuden, mutta kilpailu niukasta rahoituksesta on tiukkaa. Taidetta ei arvioida taloudellisen tuloksen perusteella ja rahoitusta hakiessa ei välttämättä ole tarkasti tiedossa, mikä on tarkka lopputulos. Jossain näkyvän pinnan alla on suuri joukko taiteen ammattilaisia ja harrastajia, jotka ei pääse tähän rahoitukseen käsiksi.

Tuottajuus ja elämykset

Tuottajakeskus Living Lab-hankkeen kohderyhmänä eivät ole suoraan yksittäiset taiteentekijät vaan kulttuurituottajat tai tuottajat tai tapahtumatuottajat. Tämä käsite oli itselleni aluksi epäselvä ja mietin, viitataanko sillä koulutukseen, kokemukseen, titteliin vai työn kuvaan. Noin puolen vuoden jälkeen aloin ehkä ymmärtää sen merkityksen. Oma määritelmäni on, että kyseessä ovat henkilöt, jotka mahdollistavat sen, että taiteilijat pääsevät tapahtumien kautta tuomaan esiin oman taiteensa oli sitten kysymys teatterista, musiikista, elokuvista, kuvataiteista tai muista taiteenlajeista. Usein nämä henkilöt ovat myös itse taiteilijoita. Tästä määritelmästä löysin myös paljon tuttua omiin urheilukokemuksiin liittyen. En ole kokenut olevani tapahtumatuottaja kilpailuja, turnauksia tai messuja järjestäessäni. Jotain samaa niissä kuitenkin on. Viime viikonloppuna olin Tampereella ja pääsin näkemään hyvin erilaisia tapahtumia ja tuotantoja ja huomasin, että minulla oli nyt tuottajan lasit päässä arvioidessani eri tapahtumia. Perjantaina pääsin todelliseen Disney-elämykseen Kaunotar ja hirvio-musikaalissa. Kaikki oli täydellisen suunniteltua ja ammattimaista aivan kuin

Hollywood Hämeenpuistossa. Lauantaina vuorossa oli Tampere Filharmonian Faunien iltapäivä. Edellisen päivän tykitys vaihtui intiimiin kamarimusiikkiin ja jousisoittimiin. Sunnuntaina pääsin kokemaan Latino Show Cup-tanssikilpailut, jossa lavalla oli esiintyjiä aloittelijoista maailmanmestareihin, osittain jopa kilpailemassa samassa sarjassa. En tiennyt, mitä odottaa, mutta kuuden tunnin jälkeen myönsin, että oli se jääkiekkoa mielenkiintoisempaa seurattava. Sääntöjä en tunne, mutta aika hyvin olin samoilla linjoilla myös kilpailun tuomariston kanssa. Voin suositella muillekin poistumista tutuista toimintatavoista ja ennakkoluulotonta tapahtumakalenterien selaamista, sillä mielenkiintoisia asioita tapahtuu joka puolella myös nyt joululomien aikaan. Etelä-Pohjanmaan tapahtumiin pääset tutustumaan tästä: Etelä-Pohjanmaan tapahtumakalenteri Tulevaisuudessa on SEAMKissa on tarkoitus kehittää tapoja tuoda lisää elämyksiä urheilutapahtumiin ja mikä olisikaan parempi tapa kuin lisätä kulttuuria myös urheilukenttien reunoille. **Kimmo Kulmala**

projektipäällikkö

Tuottajakeskus Living Lab-hanke

SEAMK